

c. 793 Item beatus Gregorius in *Moralium* libro XVIII. ait¹: 'Aliud est enim natos homines gratiam adoptionis accipere; aliud unum singulariter per divinitatis potentiam Deum ex ipso conceptu^a prodisse. Nec aequari potest gloriae^b unigeniti habitae^c per naturam alia^d, accepta^e per gratiam'. Item ipse in primo libro²: 'Quia si et adoptivus quisque filius ad percipiendam divinitatem proficit, nequaquam, ut Deus esset, naturaliter 5 accepit'. Item ipse in eodem libro³: 'Omnes, qui in fide Deo nascuntur, superat; quia non eum, ut ceteros, adoptio, sed natura illum divinitatis exaltat'. Item ipse in homelia de pentecoste ait⁴: 'Pensate, fratres karissimi, post nativitatem unigeniti filii, qualis sit hodierna solemnitas de adventu Spiritus sancti. Sicut enim illa, sic et ista quoque est honorabilis; ibi enim Deus in se creando suscepit hominem; hic 10 homines desuper venientem susceperunt^f Deum: ibi Deus naturaliter factus est homo; hic homines per adoptionem facti sunt dii'. Audi denique, quod beatus Gregorius in eodem homeliarum libro, cum de agno paschali tractaret dicens: 'Non comedetis^g ex eo crudum quid, nec coctum aqua'. Et paulo post intulit⁵: 'Redemptor autem noster nec purus homo existimandus est, neque per humanam sapientiam, qualiter 15 Deus incarnari potuisset, cogitandus', et post pauca⁶: 'Qui igitur paschalis gaudii festivitatem celebrare desiderat, agnum nec aqua coquat, neque crudum comedat, id est, ut per dissolutam scientiam, qualiter Deus incarnari potuit, cogitans, neque in eum tamquam in hominem purum credat'.

Item Chromatius, sanctae Romanae antistes ecclesie, in libello, quem de octo 20 beatitudinibus scripsit, ita dicit⁷: 'In mysterio enim baptismi^h et filius manens videtur in corpore, et spiritus sanctus in specie columbae descenditⁱ, et vox patris de caelis auditur, ut trinitatis unitas declaretur; quia nec pater sine filio intellegi potest, nec filius sine Spiritu sancto cognosci. Vide igitur, quale patris de filio testimonium sit 25 dicentis: 'Hic est filius meus'. Suus utique non per adoptionem gratiae; neque per relevationem creaturae, ut heretici volunt, sed sui proprietate generis, et veritate naturae. Multi enim sanctorum filii Dei dicuntur, et sunt, sed hic sine dubio compassione unus Deo patri filius unigenitus et verus et proprius, non aliunde, quam de patre natus, qui tam verus pater pater est, quam verus et Deus est. Sicuti tam verus filius filius est, quam verus et dominus est. Perfecta ergo fides est trinitatis ostensa, 30 cum et pater Christum dominum ac Deum nostrum filium suum esse testatur, et Spiritus sanctus, id est paraclytus, in tanto fidei sacramento patri filioque coniungitur, ut verum patrem, verum filium, verum etiam Spiritum sanctum crederemus tres personas, sed unam divinitatem trinitatis, unamque substantiam'.

His et huiusmodi venerabilibus sanctorum patrum sententiis non credere impium 35 esse putamus. Nemo sobrius contra veritatem; nemo catholicus contra sanctae et unice ecclesiae doctores; nemo pius contra sanctarum testimonia scripturarum sentit⁸. Discite quae ad salutem animarum vestrarum pertinent, et regiam viam ab apostolis tritam, a patribus frequentatam, a mundi latitudine electam, pleno catholicae fidei pede incedite. Hortare fratrem tuum venerabilem episcopum, quem cum amore 40

^a) concepta S. ^b) gloriam S. ^c) habita S. ^d) aliis S. ^e) accepta S. ^f) susceperunt S.
^g) comeditis S. ^h) baptismi S. ⁱ) descendit S.

1) *Moralia in Iob. l. XVIII c. 52 n. 85* (Gregorii opp. edd. Benedictini I, 598); eundem locum laudat Alc. adv. haer. Fel. c. 24, adv. Fel. l. VII c. 4, adv. Elip. l. IV c. 3 (I, 766. 849. 907). 2) *Ibid. l. I c. 23 n. 42* (Gregorii opp. I, 55) cf. adv. Elip. l. I (I, 906). 3) *Ib. l. I c. 18 n. 26 col. 26.* 45
Eundem locum laudat Alc. adv. haer. Fel. c. 23, adv. Elip. l. IV c. 3 (Opp. I, 766. 906). 4) *In evang. l. II hom. 30 n. 9; I, 1580.* 5) *Gregor. in evangel. l. II hom. 22 n. 8 col. 1535.* 6) *Ib. l. II hom. 22 n. 8 col. 1535, cf. Alc. adv. Felic. l. III c. 6 (Opp. I, 815).* 7) *Biblioth. max. patrum Lugdun. V, 990; Alc. adv. haer. Felic. c. 26 (Opp. I, 767).* 8) *Cf. infra ep. 137, ubi eadem fere verba.*